การวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเล : การประยุกต์สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

Marine Spatial Planning Project : Application to Local Practice

Mahidol University
Faculty of Environment and Resource Studies

หัวหน้าโครงการ: ศาสตราจารย์ ดร.สุวลักษณ์ สาธุมนัสพันธุ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2565 (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

นิยามการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลของโครงการฯ

“Marine Spatial Planning (MSP) คือ เครื่องมือหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ทางทะเลเชิงพื้นที่ โดยอาศัยกระบวนการทางการเมือง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งในส่วนของการรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนในสังคม”

วัตถุประสงค์โครงการ: เพื่อรวบรวมและทบทวนความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวของกับการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลทั้งในระดับสากลและของ

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS 14 LIFE BELOW WATER

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การบริหารจัดการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลภายใต้กรอบเศรษฐกิจสีน้ำเงินและเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รวบรวมองค์ความรู้ MSP จากฐานข้อมูลนานาชาติอย่างเป็นระบบ
2. รวบรวมรายงานการศึกษา และกฎหมาย MSP และ BE ของประเทศไทย
3. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการใช้ประโยชน์ในทะเล
4. จัดทำข้อเสนอแนะ แนวทางการขับเคลื่อน MSP สำหรับประเทศไทย

ผลการดำเนินงานเบื้องต้นของโครงการฯ

การพัฒนาของ MSP ทั่วโลก

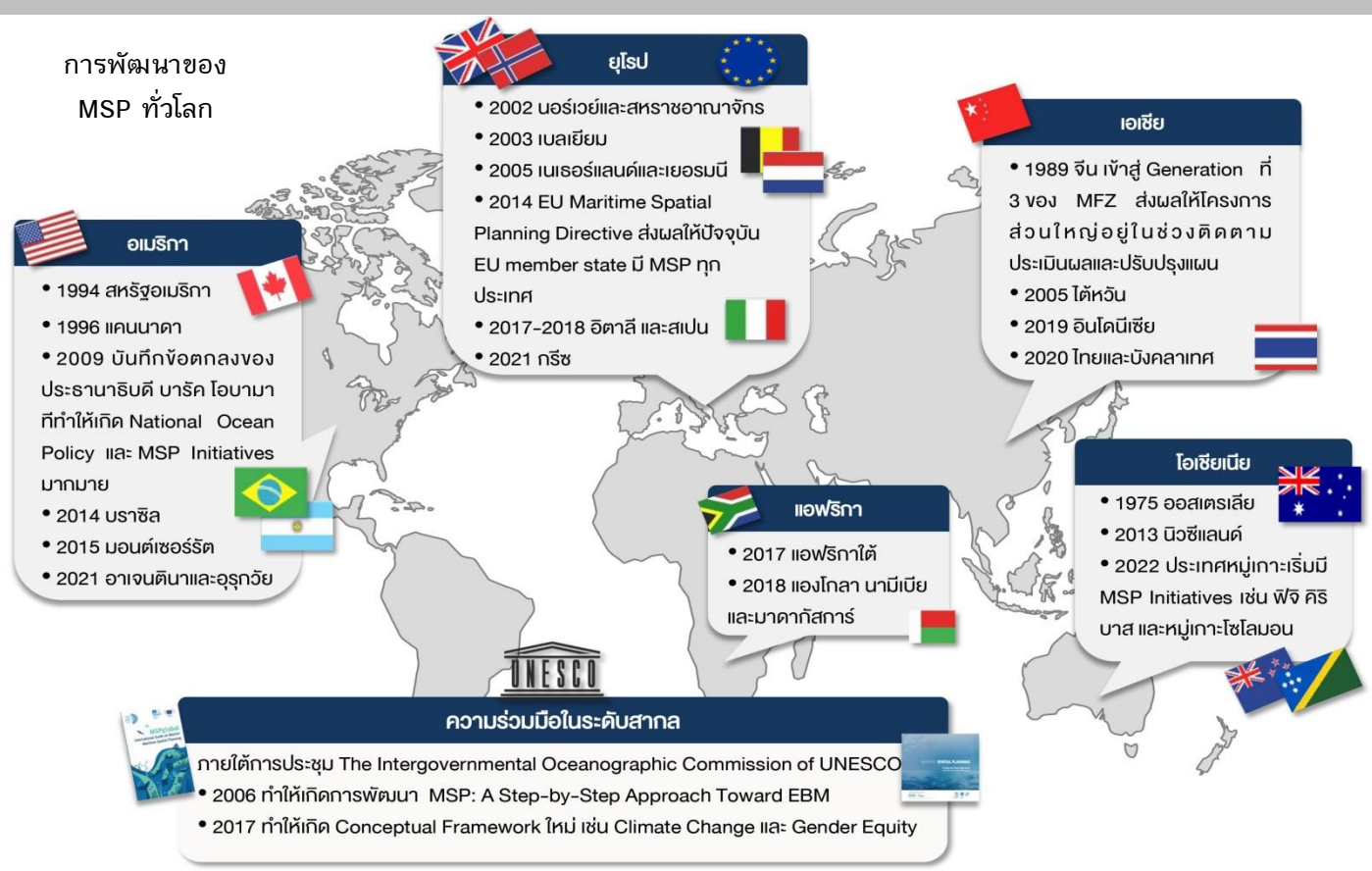

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ MSP ตามภูมิภาคของผู้ขียน ปี พ.ศ. 2546 - 2565

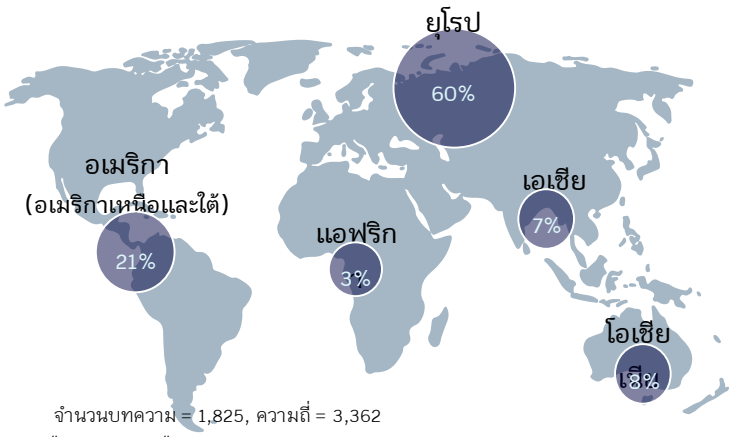

จำนวนบทความ = 1,825, ความถี่ = 3,362
ไม่สามารถระบุได้ (1%)

ผลการรวบรวมองค์ความรู้ MSP จากฐานข้อมูลนานาชาติอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยภาพรวมองค์ความรู้ MSP ในระดับนานาชาติและพัฒนาการของ MSP ทั่วโลก จากการสืบค้นผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ MSP จากฐาน SCOPUS ในช่วงเดือน เม.ย. – มิ.ย ปี พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งสิ้น 1,825 ฉบับ

หลังการคัดกรอง ผลงานวิจัยจำนวน 311 ฉบับ นำไปวิเคราะห์ผล เพื่อศึกษาแรงขับเคลื่อน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้เครื่องมือ MSP ทั่วโลก (ต่อหน้า 2/2)

การวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเล : การประยุกต์สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

Marine Spatial Planning Project : Application to Local Practice

Mahidol University
Faculty of Environment and Resource Studies

หัวหน้าโครงการ: ศาสตราจารย์ ดร.สุวลักษณ์ สาธุมนัสพันธุ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2565 (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

ผลการดำเนินงานเบื้องต้นของโครงการฯ (ต่อ)

ผลการรวบรวมรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ MSP ภายในประเทศ เพื่อศึกษาสถานภาพ MSP ของไทย พบว่ามี**ผลงานที่ใช้เครื่องมือ MSP ในพื้นที่นำร่อง ได้แก่ เกาะล้าน เกาะสีชัง อ่าวพังงา** และผลงานที่เสนอแนะให้ประยุกต์ใช้ MSP ในการขับเคลื่อน BE และการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการใช้ประโยชน์ในทะเล ผ่าน (1) การสนทนากลุ่ม และ (2) การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแรงขับเคลื่อนและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำ MSP ของประเทศไทย

กลุ่มแรงขับเคลื่อน MSP ในระดับสากลและประเทศไทย

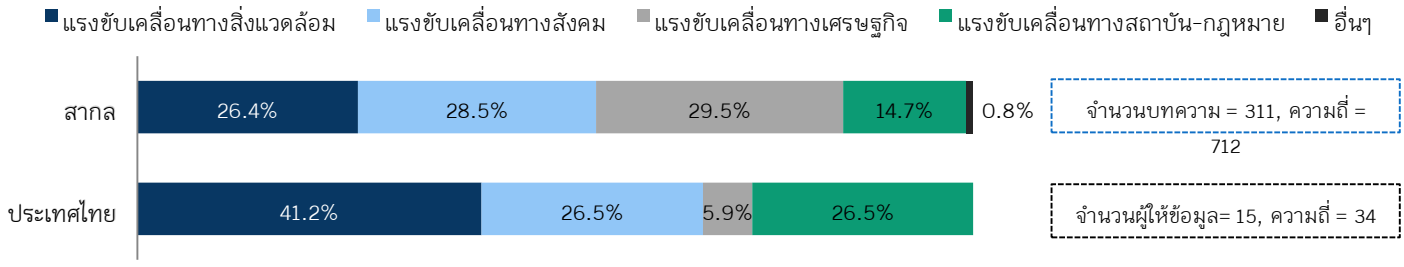

กลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อ MSP ในระดับสากลและประเทศไทย

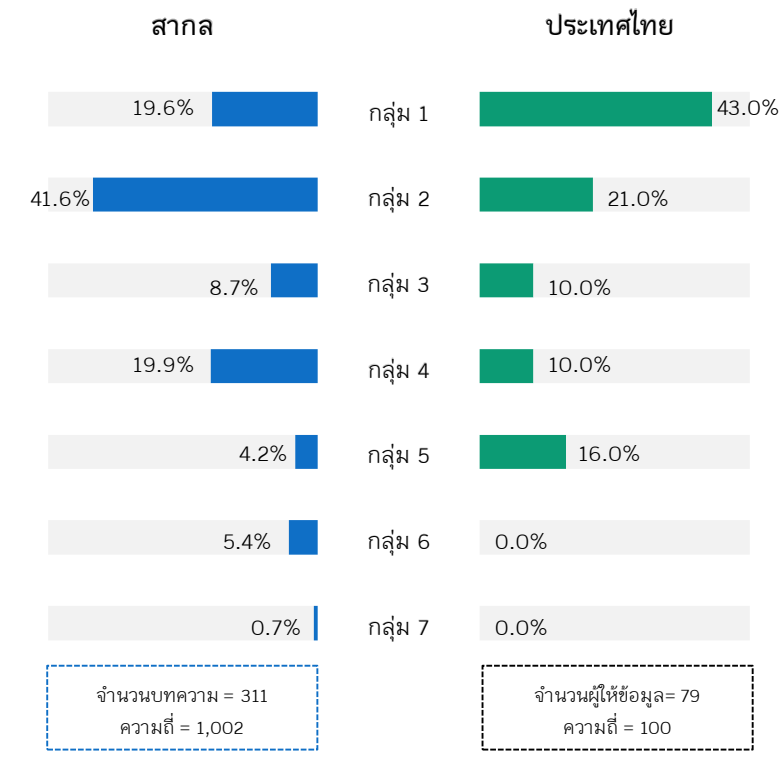

ปัจจัยเหล่านี้ แสดงผลในรูปของ % (ความถี่) ที่ถูกกล่าวถึง ไม่ได้แสดงนัยยะถึงการมีความสำคัญมากหรือน้อยตาม % ที่แสดงผล

รายละเอียดกลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อ MSP

กลุ่ม 1: หน่วยงานผู้รับผิดชอบและศักยภาพ กฎหมายและนโยบาย และทรัพยากรมนุษย์และงบประมาณ
กลุ่ม 2: การออกแบบแผนการจัดการ ข้อมูลและโปรแกรมในการวิเคราะห์และประมวลผล ความรู้ดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ การเพิ่มขีดความสามารถของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสื่อสารระหว่างภาครัฐกับชุมชน และการปรับเปลี่ยนแผนตามสถานการณ์
กลุ่ม 3: ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและการบูรณาการการวางแผนระหว่างแผ่นดินและทะเล
กลุ่ม 4: การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พันธมิตร และกระบวนการทำงานมีความโปร่งใส
กลุ่ม 5: การปฏิบัติงานตามแผนการจัดการ
กลุ่ม 6: การติดตามตรวจสอบและประเมินผล
กลุ่ม 7: การปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการ

ข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อน MSP สำหรับประเทศไทย

- การมีนโยบายเชิงปฏิบัติที่ชัดเจน
- การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ
- การเผยแพร่และแบ่งปันข้อมูลในระดับประเทศ
- กระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความหมาย
- การพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานผู้รับผิดชอบและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างทั่วถึง

อ้างอิง

Ehler, C. N. (2021). Two decades of progress in marine spatial planning. *Marine Policy, 132* doi:10.1016/j.marpol.2020.104134

Ehler, C.N. and Douvere, F. (2009). Marine spatial planning: a step-by-step approach toward ecosystem-based management. *Intergovernmental Oceanographic Commission and Man and the Biosphere Programme, IOC Manual and Guides No. 53*, ICAM Dossier No. 6. Paris: UNESCO.

European Commission. (2022). *KnowSDGs GOAL 14: LIFE BELOW WATER*. Retrieved 12 October 2022, from https://knowsdgs.jrc.ec.europa.eu/sdg/14.

World Bank. (2022). Marine Spatial Planning for a Resilient and Inclusive Blue Economy. Retrieved from https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports

Zuercher, R., Ban, N. C., Flannery, W., Guerry, A. D., Halpern, B. S., Magris, R. A., . . . Kramer, J. G. (2022). Enabling conditions for effective marine spatial planning. *Marine Policy, 143* doi:10.1016/j.marpol.2022.105141

Zuercher, R., Motzer, N., Magris, R. A., & Flannery, W. (2022). Narrowing the gap between marine spatial planning aspirations and realities. *ICES Journal of*

การวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเล : การประยุกต์สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

Marine Spatial Planning Project : Application to Local Practice

Mahidol University
Faculty of Environment and Resource Studies

หัวหน้าโครงการ: ศาสตราจารย์ ดร.สุวลักษณ์ สาธุมนัสพันธุ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2565 (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

นิยามการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลของโครงการฯ

"Marine Spatial Planning (MSP) คือ เครื่องมือหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ทางทะเลเชิงพื้นที่ โดยอาศัยกระบวนการทางการเมือง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งในส่วนของการรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนในสังคม"

วัตถุประสงค์โครงการ: เพื่อรวบรวมและทบทวนความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวของกับการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลทั้งในระดับสากลและของประเทศไทย

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS 14 LIFE BELOW WATER

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การบริหารจัดการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลภายใต้กรอบ**เศรษฐกิจสีน้ำเงิน**และ**เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน**

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รวบรวมองค์ความรู้ MSP จากฐานข้อมูลนานาชาติอย่างเป็นระบบ
2. รวบรวมรายงานการศึกษา และกฎหมาย MSP และ BE ของประเทศไทย
3. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการใช้ประโยชน์ในทะเล
4. จัดทำข้อเสนอแนะ แนวทางการขับเคลื่อน MSP สำหรับประเทศไทย

ผลการดำเนินงานเบื้องต้นของโครงการฯ

การพัฒนาของ MSP ทั่วโลก

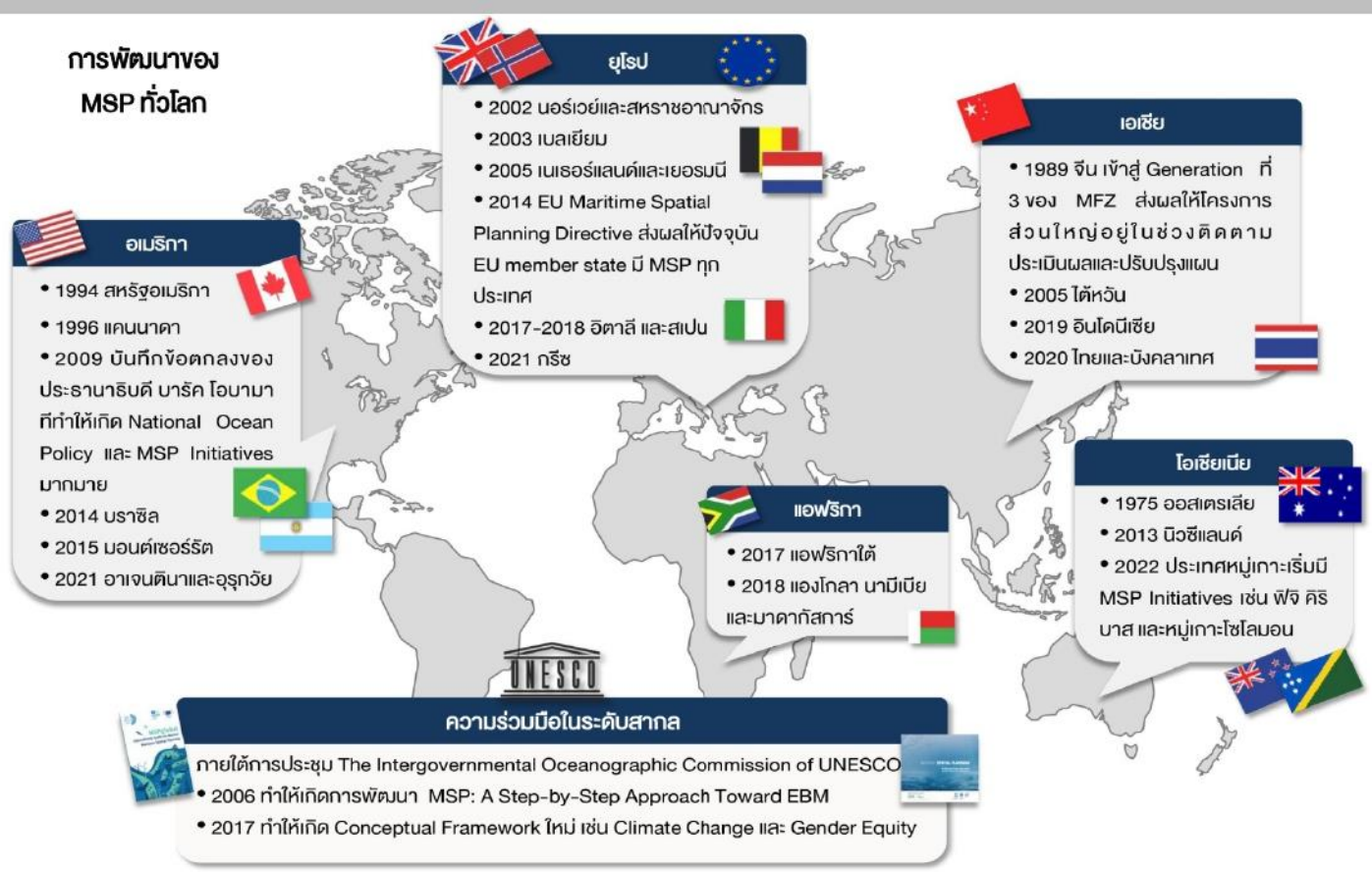

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ MSP ตามภูมิภาคของผู้ขียน ปี พ.ศ. 2546 - 2565

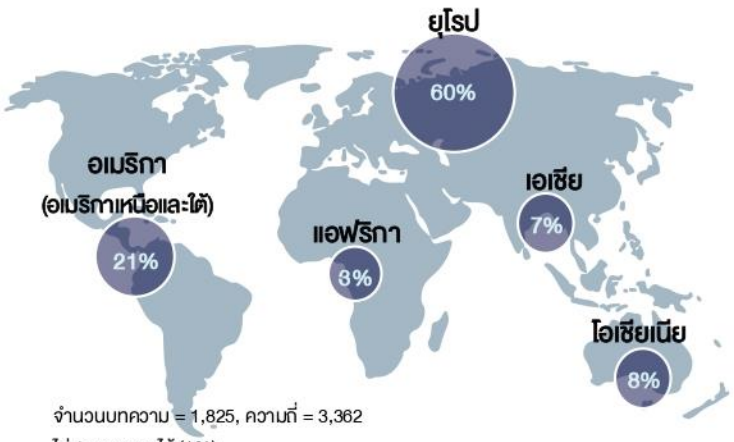

จำนวนบทความ = 1,825, ความถี่ = 3,362
ไม่สามารถระบุได้ (1%)

ผลการรวบรวมองค์ความรู้ MSP จากฐานข้อมูลนานาชาติอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยภาพรวมองค์ความรู้ MSP ในระดับนานาชาติและพัฒนาการของ MSP ทั่วโลก จากการสืบค้นผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ MSP จากฐาน SCOPUS ในช่วงเดือน เม.ย. – มิ.ย ปี พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งสิ้น 1,825 ฉบับ

หลังการคัดกรอง ผลงานวิจัยจำนวน 311 ฉบับ นำไปวิเคราะห์ผล เพื่อศึกษาแรงขับเคลื่อน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้เครื่องมือ MSP ทั่วโลก (ต่อหน้า 2/2)

การวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเล : การประยุกต์สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

Marine Spatial Planning Project : Application to Local Practice

Mahidol University
Faculty of Environment and Resource Studies

หัวหน้าโครงการ: ศาสตราจารย์ ดร.สุวลักษณ์ สาธุมนัสพันธุ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2565 (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

ผลการดำเนินงานเบื้องต้นของโครงการฯ (ต่อ)

ผลการรวบรวมรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ MSP ภายในประเทศ เพื่อศึกษาสถานภาพ MSP ของไทย พบว่ามี **ผลงานที่ใช้เครื่องมือ MSP ในพื้นที่นำร่อง ได้แก่ เกาะล้าน เกาะสีชัง อ่าวพังงา** และผลงานที่เสนอแนะให้ประยุกต์ใช้ MSP ในการขับเคลื่อน BE และการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการใช้ประโยชน์ในทะเล ผ่าน (1) การสนทนากลุ่ม และ (2) การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแรงขับเคลื่อนและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำ MSP ของประเทศไทย

กลุ่มแรงขับเคลื่อน MSP ในระดับสากลและประเทศไทย

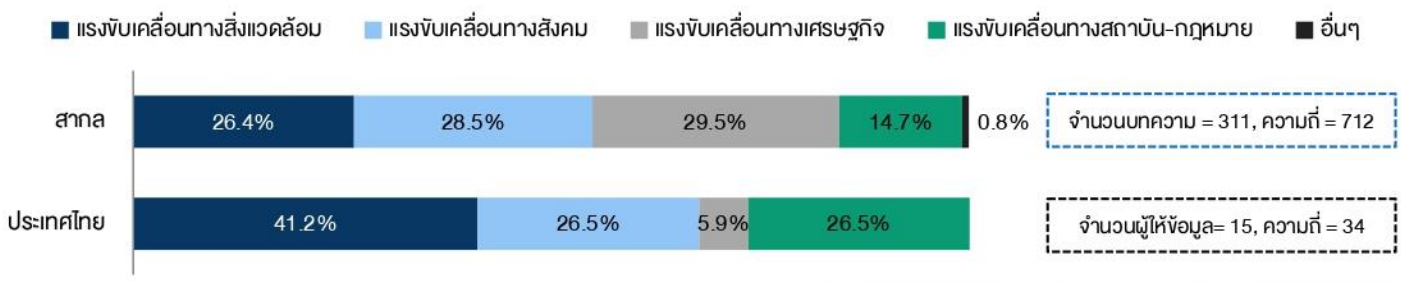

กลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อ MSP ในระดับสากลและประเทศไทย

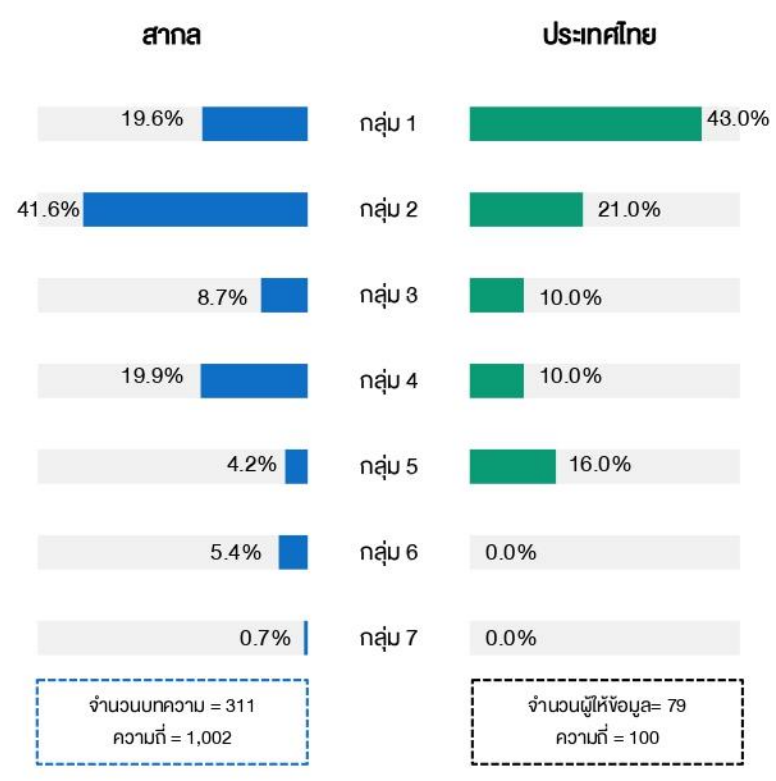

ปัจจัยเหล่านี้ แสดงผลในรูปของ % (ความถี่) ที่ถูกกล่าวถึง ไม่ได้แสดงนัยยะถึงการมีความสำคัญมากหรือน้อยตาม % ที่แสดงผล

รายละเอียดกลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อ MSP

กลุ่ม 1: หน่วยงานผู้รับผิดชอบและศักยภาพ กฎหมายและนโยบาย และทรัพยากรมนุษย์และงบประมาณ
กลุ่ม 2: การออกแบบแผนการจัดการ ข้อมูลและโปรแกรมในการวิเคราะห์และประมวลผล ความรู้ดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ การเพิ่มขีดความสามารถของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสื่อสารระหว่างภาครัฐกับชุมชน และการปรับเปลี่ยนแผนตามสถานการณ์
กลุ่ม 3: ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและการบูรณาการการวางแผนระหว่างแผ่นดินและทะเล
กลุ่ม 4: การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พันธมิตร และกระบวนการทำงานมีความโปร่งใส
กลุ่ม 5: การปฏิบัติงานตามแผนการจัดการ
กลุ่ม 6: การติดตามตรวจสอบและประเมินผล
กลุ่ม 7: การปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการ

ข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อน MSP สำหรับประเทศไทย

- การมีนโยบายเชิงปฏิบัติที่ชัดเจน
- การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ
- การเผยแพร่และแบ่งปันข้อมูลในระดับประเทศ
- กระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความหมาย
- การพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานผู้รับผิดชอบและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างทั่วถึง

อ้างอิง

Ehler, C. N. (2021). Two decades of progress in marine spatial planning. *Marine Policy, 132* doi:10.1016/j.marpol.2020.104134

Ehler, C.N. and Douvere, F. (2009). Marine spatial planning: a step-by-step approach toward ecosystem-based management. *Intergovernmental Oceanographic Commission and Man and the Biosphere Programme, IOC Manual and Guides No. 53*, ICAM Dossier No. 6. Paris: UNESCO.

European Commission. (2022). *KnowSDGs GOAL 14: LIFE BELOW WATER*. Retrieved 12 October 2022, from https://knowsdgs.jrc.ec.europa.eu/sdg/14.

World Bank. (2022). Marine Spatial Planning for a Resilient and Inclusive Blue Economy. Retrieved from https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports

Zuercher, R., Ban, N. C., Flannery, W., Guerry, A. D., Halpern, B. S., Magris, R. A., . . . Kramer, J. G. (2022). Enabling conditions for effective marine spatial planning. *Marine Policy, 143* doi:10.1016/j.marpol.2022.105141

Zuercher, R., Motzer, N., Magris, R. A., & Flannery, W. (2022). Narrowing the gap between marine spatial planning aspirations and realities. *ICES Journal of Marine Science, 79(3)*, 600-608. doi:10.1093/icesjms/fsac009